

Petra van der Horst, directeur Koepel:

‘Adviesraad sociaal domein krijgt een steeds vrijere rol’

‘De werkwijze van de adviesraad sociaal domein wordt minder formeel, de invloed wordt groter.’ Als directeur van de Koepel Adviesraden Sociaal Domein volgt Petra van der Horst de verhouding tussen gemeenten en adviesraden op de voet. Welke trends ziet zij?

Petra van der Horst: ‘Na de transities in 2015 deden veel wethouders veel adviesaanvragen bij de adviesraad sociaal domein, want er moest nieuw beleid gemaakt worden. Het laatste jaar zien we dat het aantal formele adviesaanvragen in het hele land behoorlijk afneemt, simpelweg omdat er minder nieuw beleid gemaakt wordt dan in de eerste jaren na 2015. Die ontwikkeling biedt de adviesraad kansen om het advieswerk op een andere manier vorm te geven. Bijvoorbeeld om vaker ongevraagde adviezen te geven. Wat betekent de energietransitie voor inwoners? Wat is goed beleid op het gebied van meer langer thuiswonende inwoners? Met ongevraagde adviezen kun je thema’s aanwakkeren en op de agenda zetten.’

Lokale organisaties

‘Een andere trend is dat als er een advies wordt gevraagd het vaker dan voorheen betrekking heeft op algemene beleidskaders en minder op specifiek beleid. Dat komt doordat gemeenten steeds vaker aan lokale partijen vragen wat zij kunnen betekenen om de beleidskaders vorm en inhoud te geven, op grond van hun kennis over de doelgroep en lokale situatie. Dat zijn niet alleen zorg- en welzijnsaanbieders, maar kunnen ook kerken, vrijwilligersorganisaties en verenigingen zijn. Adviesraden kunnen het college van b en w én beleidsmedewerkers hierbij goed adviseren. Adviesraadsleden weten namelijk wat er speelt en leeft bij inwoners rondom betreffende thema’s en wie er lokaal betrokken kunnen worden.’

De samenstelling van de raad verandert: er melden zich mensen die interesse hebben in sociale vraagstukken

Petra van der Horst.

‘Adviesraden zijn steeds meer bezig met het agenderen van lokale vraagstukken. Dat zie je ook terug in de samenstelling van de adviesraad. Die verandert: er melden zich steeds vaker mensen die interesse hebben in sociale vraagstukken. Ze zijn schuldhelpmaatje, vrijwilliger bij de Voedselbank of hebben connecties bij de diaconie. Ze staan dus midden in de samenleving, weten wat er leeft bij kwetsbare inwoners en denken mee vanuit inwonersperspectief.’

Kansen voor de adviesraad

‘Dat beleidsmedewerkers de lokale samenleving betrekken bij het zoeken van oplossingen voor sociale uitdagingen, biedt

dus kansen voor de adviesraad. Beleidsmedewerkers wonen steeds vaker in een andere gemeente en hebben hierdoor minder kennis van en betrokkenheid bij de lokale samenleving. Adviesraadsleden kennen juist deze lokale samenleving heel goed, door alle signalen die ze oppikken bij inwoners. Leden van adviesraden zijn met hun verankering in de lokale praktijk heel goed in staat om de beleidsmedewerkers input te geven. Ze kunnen – los van beleidstukken of verordeningen – meekijken en meedenken met beleid en uitvoering en dat zie ik steeds meer gebeuren. Ze voeren met regelmaat goede gesprekken met beleidsmedewerkers en denken op deze manier al “aan de voorkant” mee over thema’s die spelen in het sociaal domein. Waar officiële adviezen voorheen vaak vooral op papier gedeeld werden tussen adviesraad en gemeente, bieden gesprekken tussen adviesraadsleden en beleidsmedewerkers juist ruimte om signalen en thema’s te verduidelijken en concretiseren.

‘Beleidsmedewerkers vinden het fijn om leden van de adviesraad te benutten als burgers die meedenken. Zo kunnen ze hun signalen en inzichten benutten bij gesprekken met het wijkteam, met de voorzitter van de voetbalclub, met de diaconie. Deze rol als sparringpartner is vrijer en zowel de beleidsmedewerker als het adviesraadslid is zo meer in zijn of haar element. Gechargeerd gezegd: de adviesraad is niet meer een club die met de rode pen conceptteksten corrigeert, nee, ze benutten hun kennis van de lokale samenleving en weten hoe inwoners naar vraagstukken en oplossingen kijken. Die kennis brengen ze in om te komen tot beter beleid en betere uitvoering. Dit vraagt wel dat er concrete afspraken worden gemaakt over de manier waarop deze consultatie vorm en inhoud krijgt. Op een ander niveau kun je zo meer voor elkaar krijgen.’

Afspraken maken

‘Dit kan wel betekenen dat sommige leden van de adviesraad moeten wennen aan deze manier van adviseren: “Wij zijn toch het adviesorgaan van het college van b en w? En we adviseren toch schriftelijk?” Andere adviesraadleden vinden dat schrijven maar lastig, want het is tijdrovend, moet zorgvuldig en expliciet. Zij zijn liever een sparringpartner van de gemeente.

‘Deze ontwikkelingen maken het extra belangrijk dat je als adviesraad onderling, maar ook samen met de gemeente kraakheldere afspraken maakt over de manier van werken. Hoe geef je de samenwerking vorm en inhoud? Wat doe je met signalen die je oppikt in de samenleving? Wie is de contactpersoon bij de gemeente? De wethouder, de beleidsmedewerker, een ambtelijk secretaris? Hoe kun je echt van toegevoegde waarde zijn voor de gemeente? Het adviesraadswerk wordt hierdoor wat minder formeel, maar de invloed groter dan voorheen. Een lid van de adviesraad wordt meer dan ooit een burger die overal signalen opdoet, een vrijere positie inneemt en juist daardoor in staat is om het inwonersperspectief echt binnen te brengen bij de gemeente.’ ▲

FOTO: COEDELE MONNENS